

Darinka Grum

Staršem naproti

Povzetek: Današnji čas postavlja pred osnovnošolskega učitelja posebne dileme o tem, ali je s klasičnim načinom pristopa k staršem še dovolj učinkovit. Zato izpostavljam problem sodelovanja učitelja predvsem s tistimi starši, ki so v odnosu do svojih otrok nemočni. Razrednikova pobuda staršem o izmenjavi informacij in spoznavanju posebnosti, o vrednotah, ki jim pripadajo, o vzgojnem stilu, o aktivnem vključevanju učenca v domače gospodinjstvo itn. v njihovem domačem okolju lahko pomeni korak k staršem tudi pri tistih starših, ki nimajo težav z avtoriteto pri svojem otroku. Ali lahko takšna oblika sodelovanja pozitivno pripomore tudi k odnosu do drugih staršev? Obseg informiranja razrednika je lahko večji, ustvarjene so možnosti za boljše medosebne odnose in večje zapanje, od razrednika pa zahteva izredne napore in tenkočutnost.

Ključne besede: nemoč staršev, sodelovanje s starši, informiranje, vrednote, aktivno vključevanje učenca.

UDK: 371.213.1

Poljudni prispevek

Darinka Grum, predmetna učiteljica, Osnovna šola Komenda – Moste.

Uvod

Največji izziv v mojem poklicu je vloga razrednika in s tem sodelovanje s starši. Tudi letošnje šolsko leto sem se želela staršem približati drugače in jim ponuditi drugačno vrsto sodelovanja. Prepričala sem se, da tako sodelovanje pripomore h kakovosti odnosov med šolo in starši.

Prvi poskusi

Pomembno vlogo glede kakovosti ima analiza praktičnih izkušenj. Pred dobrim desetletjem sem bila prvič razredničarka učencev sedmega razreda na predmestni šoli. Ko so me seznanili z mojim razredom, sem dobila tudi obvestilo, da je to najslabši razred na šoli. Kar nekaj staršev se na razrednikovo vabilo ni več odzivalo. Jasno mi je bilo, da s klasičnim prijemom ne morem več obuditi kakovostnih medosebnih odnosov.

S starši, ki jim je še bilo do komuniciranja, sem se dogovorila za novo obliko sodelovanja. Mojim pobudam, da jih obiščem na domu, so sledila njihova povabila in realizacija. Kakšni so bili izidi? Odnos učencev do šole se je začel spreminjati. Starši so dobili novo motivacijo, da ustvarjalno sodelujejo z razrednikom. Vedenje učencev se je začelo spreminjati. Ob koncu osemletke so si ti učenci pridobili oceno najboljši in si s tem zaslužili dvodnevni končni izlet.

Dileme

Tudi v letošnjem šolskem letu sem želela izpeljati projekt drugačnega sodelovanja. Poimenovala sem ga Staršem naproti.

Ob prvem preblisku o novi obliki sodelovanja so se mi postavile nekatere strokovne dileme. Smem? Je to potrebno?

Kako bi kot mama v današnjem času sprejela takšno razredničarko? Kot zaposleni mami mi je bilo velikokrat odveč čakanje pred vrati razreda.

Že pred desetletji je Troha (1988) v raziskavi Starši kot dejavnik vpliva na današnjo osnovno šolo pojasnjeval, da si starši najprej želijo dobrih odnosov s šolo.

V razmišljanju nisem osamljena. Kot razredničarka imam ob svojih odraslih otrocih za novo obliko sodelovanja s starši sedaj dovolj časa. Je zakonsko sprejemljivo? Bo bonton vzdržal to mojo zamisel? Je to še na meji dobrega okusa? Je še v mejah profesionalne etike?

Starši že dolgo opominjajo na neosebne odnose in pričakujejo, da se obrnemo k njim.

Med problemi, ki jih starši doživljajo z učitelji (Intihar 2002, str. 92), so neosebni odnos, dolga čakalna doba na govorilnih urah, učitelj ne posveti dovolj časa posameznim staršem, učitelj zna povedati samo ocene ...

Ob prvih obiskih v letošnjem šolskem letu sem bila vznemirjena. Sedanji čas in razmere so se v poldrugem desetletju spremenile, družine kot celice naše družbe so postale še bolj zaprte kot v mojem prvem poskusu. Nekoliko me je bilo strah tega, da bi me starši in učenci sprejemali kot vsiljivko.

Cilji

Poglavitni cilj mojih obiskov je bil boljše, pristnejše in sproščeno sodelovanje, da bi starši in učenci veliko bolj zaupali razredniku, ter izmenjava informacij v zvezi z njihovim otrokom oz. mojim učencem. Informacije, ki bi jih starši dobili na govorilnih urah, sem povedala za domačo mizo. Sporočanje informacij v domačem okolju in ob navzočnosti učenca, ki argumentira morebitne neprijetne novice, je lahko ravno tako kakovostno kot v razredu.

Nove informacije (Stritih 1996, str. 17) je mogoče uspešno podajati družinam le s takimi posegi, ki krepijo avtonomnost družine. Zato je pomembno, da različne družbene institucije (od vzgoje in izobraževanja ...) gojijo take načine medsebojnega komuniciranja, v katerih se enakovredno razvija tudi vsakdanji jezik za potrebe ljudi našega časa, in da pri tem upoštevajo družinsko stvarnost kot poseben nivo rekurzivnosti, ki je dragocen vir izkušenj, zamisli in novih konceptov.

Naslednji cilj, ki sem ga želela doseči, je bil, da starše in svoje učence spoznam v njihovem domačem okolju, v njihovem kraju, ki mi je precej neznan, saj stanujem v kraju, ki je precej oddaljen od naše šole. Zanimalo me je, koliko moj učenec s svojim delom prispeva k skupnemu gospodinjstvu, saj smo te aktivnosti skupno načrtovali.

Od zamisli k izvedbi

S polno mero spoštovanja sem svoje videnje druženja najprej posredovala učencem sedmega razreda, katerih razredničarka sem letošnje šolsko leto. Prosilah sem, da se o tem pogovorijo in posvetujejo s starši.

Učence sem obvestila, da me med drugim zanima njihova fizična pomoč staršem, njihov prispevek k skupnemu gospodinjstvu, spoštovanje in odnos, ki ga gojijo do svojih staršev oz. do tistih, ki skrbijo zanje.

Sledilo je individualno dogovarjanje s starši, sprejemanje njihovih povabil ter potrjevanje terminov za obiske na domu. Organizacijsko sem se v celoti prilagodila željam staršev in učencev, ki so želeli sodelovati pri pogovorih. Starši so se (95,8 %) strinjali z nenavadnim načinom sodelovanja.

Občutila sem določen nemir. Strah je premagalo spoznanje, da so me starši z veseljem sprejeli. Kako sem to spoznala? Vselej je bila miza praznično pogrnjena. Največkrat so me čakali že na koncu ulice ali vsaj hiše, da ne bi imela nepotrebnih težav z iskanjem.

Najprej sem obiskala tiste učence in starše, ki so bili najbolj navdušeni nad novim načinom sodelovanja z razrednikom. Tako sem pridobila vedno več zaupanja. Novica se je hitro širila in veliko staršev se je na govorilnih urah želelo najprej dogovoriti o tem, kdaj jih obiščem.

Oblikovale so se prve predstave o družini, v kateri živi »moj učenec«, in o vrednotah, ki so jim zvesti. Pogovorili smo se o marsičem, o čemer se v šolskih prostorih zagotovo ne bi nikdar. Imeli smo se čas in možnost bolje spoznati, ugotavljati razlike in podobnosti v razmišljanju. Za to sem porabila povprečno dve uri. Poleg formalnih smo imeli čas tudi za neformalne, povsem vsakdanje pogovore.

Dan mi je bil vpogled v število družinskih članov. Ni manjkalo tudi bolj osebnih izpovedi.

Brez zadrege so me starši seznanili s kakšnim nenavadnim dogodkom, ki ni povezan z izobraževanjem njihovih otrok. Vsa ta informiranost je lahko samo v korist učenca (otrokove posebnosti, stiske, težave, domač vzgojni stil, težave, s katerimi se neka družina srečuje ...).

Z leti šolanja (Marinček 2003, str. 34) narašča število vprašanj in problemov, ki jih je treba reševati skupaj. Redna, vnaprej načrtovana skupna srečanja učitelja, učencev in staršev pa pomenijo tudi preprečevanje in zmanjševanje učnih in vzgojnih problemov.

Spremembe

Pred leti so se tako spletle mnoge trajne vezi. Še sedaj se s starši ob srečanjih pogovorimo in slišimo po telefonu. Kar nekaj takratnih učencev, ki imajo sedaj že svoje družine, se me občasno spomni z SMS-i ali s pošto.

Moja poklicna kultura se je oblikovala skupaj s spremembami, ki so narekovale posebne potrebe po tovrstnem sodelovanju.

Analize letošnjih srečanj so mi potrdile moja pričakovanja o pristnejšem sodelovanju in večjem zaupanju.

Kot razredničarka zdaj lažje predvidim težave, s katerimi se sooča neki učenec. Lahko razumem npr. zakaj mu vedno ne uspe priti pravočasno k pouku, saj mora jutraj pospremiti svojega mlajšega bratca v vrtec. Tudi jutranje delo v hlevu lahko zamoti mladega šolarja.

So starši, ki jim ni uspelo ustvariti določene avtoritete pri svojem otroku. S kupnimi močmi usmerjamo otrokov prosti čas in načrtujemo otrokove dejavnosti kot pomoč pri gospodinjskih opravilih.

Spoznanja, v kakšnem okolju živi, kdo je z njim skupaj v gospodinjstvu, koliko je mlajših in koliko starejših članov družine ter posamezne druge značilnosti skupnosti so mi v nekaterih situacijah v pomoč, da zmorem učenca bolje razumeti brez njegove posebne pojasnitve, ki je največkrat v zanj neprijetnem položaju niti ni zmožen dati.

Sklep

Glede na evalvacijo, ki sem jo izpeljala, so zamisli o sodelovanju na domu najbolj naklonjeni prezaposleni in včasih celo nemočni starši. Četrtnina učencev bi se tem situacijam raje izognila, saj so bili obremenjeni z mislijo, da bi se opazil njihov preskromni prispevek pri domačih opravilih. Učitelji niso naklonjeni moji zamisli. Po izjavah sodelavcev sodim, da bi bilo glede na obveznosti, ki jih ima današnji učitelj, to prevelik in nepotreben napor.

In komu namenjam prispevek? Morda v razmislek mladim rodovom učiteljev, ki bodo iskali nove načine zbliževanja s starši v hitro spreminjajočem se obdobju.

Literatura

Intihar, D. (2002). Partnerstvo med šolo in domom. Ljubljana: ZRSŠ.

Marinček, A. (2003). Humano razredništvo. Ljubljana: Cilian.

Stritih, B. et al. (1996). Notranji dialog v družini in razvijanje socialnih mrež za pomoč družinam v krizi v Sloveniji, raziskava. Ljubljana: Visoka šola za socialne delavce.

Troha, V. (1988). Starši kot dejavnik vpliva na današnjo osnovno šolo. *Sodobna pedagogika*, št. 7–8.

GRUM Darinka

COMING TO MEET THE PARENTS

Abstract: Today, primary school teachers encounter special dilemmas about whether they are efficient enough with their classical approach to parents. Therefore, I highlight the problem of the teacher's co-operation primarily with parents who are powerless in relation to their children. The initiative given to the parents by the class teacher concerning the exchange of information and learning of special characteristics, the values acquired, the style of upbringing, the active inclusion of pupils in the household etc. in their home environment can also mean a step closer to the parents where the parents do not actually have problems with authority relative to their child. Can such a form of co-operation also have a positive effect in relation to other parents? The teacher can provide more information, the conditions for better a relationship and greater trust are thus created, however, this requires the extreme effort and sensibility of the teacher responsible.

Keywords: powerlessness of parents, co-operation with parents, provision of information, values, active inclusion of pupils.